

Dr. Yurdaer'in JAPON HAZİNESİ

<https://www.yuudaikensha.com/tarihi>

Dr. Yurdaer ÖZCAN'ın izni ile yukarıdaki web sayfasından alınmıştır.

Japon köpek ırkları 10'un üzerinde olup, bunların yarısından çoğu spitz ırkı ya da "kuzey köpekleri" dir. Bu köpeklerin genel fiziksel özellikleri sivri kulaklar, kıvrık kuyruk, çift katlı kürk yapısı (sert bir dış kürkün altında yoğun bir alt tabaka), üçgen şekilli yüz yapıları ile benzerlik gösterir. Spitz grubu köpek ırkları arasında en büyük ırk olan Akitalar, yedi saf kan Japon ırkından birisi olarak Japonya'nın doğal tarihi hazine olarak ilan edilmiştir.

Akita ismi onlara köklerinin bulunduğu bölgenin adı olduğu için verilmiştir. Kuzey Japonya'da Honshu adasındaki Odate bölgesinde bulunan Akita eyaleti; dört tarafı soğuk yalçın dağlarla çevrili karlı kışı ve yağmurlu yazı olan bir bölgedir. Akita sedir ağaçlarıyla dolu ihtişamlı ormanları, engin çayırları, dalgalı tepeleri, Yoneshiro nehriyle bütünleşmiş muhteşem güzellikteki bu yer, aslında Akitaların da güzelliklerini yansıtmaktadır. Aslında Akitalar 1931 de milli hazine olarak kabul edilip Akita inu adını alana kadar 'Odate köpeği' olarak isimlendirilmişlerdir.

Akitaların atalarının,soylarının doğru ve eksiksiz bir derlemesini yaparken karşılaşılan zorluklardan biri Japonya'nın tarihinde Akitaların orijinine spesifik eski çağlardan orta çağa kadar olan dönemde kesin bilimsel incelemelerin bulunamamasıdır. Ancak yapılan arkeolojik çalışmalar sonucu elde edilen kanıtlar, binlerce yıl öncesi bu çağlarda yaşayan köpeklerin günümüz Akitalarının fiziksel yapıları ve ebatları, ile benzer olduklarını göstermektedir. Eski çağlarda mağaralarda, mezarlıklardaki çizim ve kalıntılarda bulunan köpek figürleri sivri kulaklı ve kıvrık kuyruklu idiler. Kuzey Japonya'nın Tohoku bölgesinde yapılan kazılarda, yüksekliği 23 inchi bulan köpek fosillerine rastlanmıştır. Tüm bunlara rağmen sonuçlandırıcı bir bağlantı hala kurulabilmiş değildir; çünkü ilkel köpeklerin görünüşleri şu an için tahminden öteye geçmemektedir.

Akita bölgesinde yapılan diğer arkeolojik çalışmalar sonucunda İ.Ö8000-İÖ200 yıllarında bölge halkının başlıca geçim kaynakları balıkçılık, avcılık ve tarım olduğu görülmüştür. Bu dönemde bölgede ikamet eden köpekler av köpekleri olarak kullanılmış ve 'Matagi-Inu' olarak adlandırılmıştır. (Matagi-Inu, kelime anlamı;av köpeği)Akita'da yerleşik yarı-göçebe kabilelerle ilişkileri olan Kore'den gelen Moğol istilacıların muhtemelen bu köpekleri getirdikleri düşünülmektedir.Bu atlı savaşçıların bölgeye bronz,demir ve yeni bir kültür getirdikleri bilinmektedir ki,belki de bunlardan biri de büyük,dik kulaklı ve kıvrık kuyruklu köpeklerdi.

Erken Heian (794-894 A.D) ve Kamakura(1185-1333 A.D) dönemlerinde bulunan çizimlerde net bir şekilde tasvir edilen avcı köpek figürleri benekleri ve renk geçişleri ile modern akitanın tipik görüntüsüydü. Dönemin diğer taslaklarında akita benzeri köpeklerin ,süslü törensel kaftanlarıyla soylu efendilerinin yanında oldukları görülmüştür.

Japonya'da yüzyıllar boyunca,gücü temsil eden Shogun,tüm şövalyelere egemendi ve hükmediyordu. Egemen imparatorlar,özellikle Hojo shogunluğu döneminde, genellikle Shogun'ların hüküm sürdükleri dönemlerde güçsüz birer kukla pozisyonunda olmuşlardı. Bu savaşçılar öz-disiplin, fiziksel ve mental dayanıklılık ve savaşa adanmış hayatlarıyla gurur duyarlar, acıya olan kayıtsızlıkları bu sürecin bir parçası olmuştur.Ayı avı ve diğer acımasız

sporlar için avrupalı şövalyelerin geldiği 13. Yüzyıl Japonya'sında köpek takibi ve avcılık oyunları favori sporlardı. Bu oyunlarda çember yapılmış bir ip meydana konarak ortasında bir köpek serbest bırakılır, çevresine bir kaç adet okçu atlı samuraylar yerleştirilerek köpeğin çemberin dışına çıkmasına izin verilmeden vurulması amaçlanırdı. Oyunu daha resmi bir kimlik kazandırmak için sadece beyaz köpekler kullanılırdı.

Akitaların atalarının kan sporları için kullandığına dair ek kanıtlar, orta ve geç Kamakura dönemine(1185-1333A.D) ait tarihsel yazıtlarda bulunmuştur. Hojo Takatoki dönemini anlatırken, onun köpek dövüşlerini bir eğlence şekli olarak sevdiğini, hatta çeşitli vilayetlerden vergi karşılığı köpek topladığı söylenir. Bu sebeple insanlar çok sayıda köpek üreterek bunları balık ve kümes hayvanlarıyla beslenecek, ince işçiliklerle yapılmış tinsel sırma kumaşlar ile giydirilecekleri Kamakura'ya göndermişlerdir; Süslü koşum takımlarıyla yaklaşık 4000-5000 köpek, yüksek mevkili kişilerin aileleri ve arkadaşları tarafından teras ve bahçelerde her ay düzinelerce köpek dövüşü düzenlenerek dövüştürülüyorlardı. Bu dönemde köpek dövüşleri o kadar acımasızdı ki 200 kadar köpeğin bir seferde serbest bırakılıp dövüştürüldüğü söylenmektedir.

Shogun Tsunoyoshi devrinde(1680-1709), alışılmadık ve tarihi bir biçimde köpeklerin Japonya'da refah içinde yaşamaları sağlanmaya çalışıldı. Nedeni ise Tsunoyashi'nin köpek yılında doğmuş olmasıydı. 1687 yılında özellikle köpekler olmak üzere tüm canlıların korunması adına bir bildiri yayınladı. Bildiri; her kim olursa olsun köpeklere zarar verenlerin idam edileceğini ve tüm köpeklerin adres ve isimlerinin bulunma zorunluluğunu içeriyordu. Kısa bir süre içinde Tokyo caddeleri evsiz ve aç köpeklerle dolup taşmıştı. Bu problemi çözmek amacıyla Tokyo şehir

yönetimi şehrin varoş kısımlarına yaklaşık 50.000 köpeğin barınabileceği barınaklar inşa etti. Köpekler, vergi mükelleflerinden ayrılan bütçeler sayesinde korunup pirinç ve balık ile beslenmiştir. Tsunoyoshi dönemi sona erdikten sonra bu köpeklere ne olduğu konusunda bir kayıt yoktur. Ancak bazı yazılı referanslarda 2 ila 30 lu köpek gruplarının sokaklarda gezdiği ve diğer köpeklere saldırdıkları bildirilmiştir. Bu köpeklerin büyük ve saldırı anında kıvrık kuyruklu oldukları şeklinde tanımlanmıştır.

Bu ilginç olaylar sonucunda, Tsunayoshi 'Köpek Shogun' olarak bilindi. Aynı zamanda kendisi Kazukesho isimli ilk Japon köpeği kaydını yaptıktan da sorumludur. Kayıtlardaki köpeklerin kürk renkleri; beyaz, kırmızı, siyah, siyah çizgili, çizgili benekli, siyah benekli, kırmızımsı siyah ve açık kırmızı idiler. Aynı zamanda fiziksel özellikleri ve ebatları da kaydedilmişti.

Japonya'da feodal yönetimler 19.yüzyılın son bir kaç on yıllık periyoduna yani endüstri devriminin gelişine kadar devam etti. Togukawa Shogun'luğu adalarını (Japonya) izole etme kararı aldı ve kendi özgün kültürünü daha da yoğunlaştırdı. Bu dönemde, günümüzde kabul gören Spitz grubundan farklı varyasyonda köpekler tek tip olarak üretildi.

1850'lerle birlikte endüstrileşme beraberinde Japonya'nın ekonomik ve politik manzarası çok değişmişti. Modernizasyon süresince hammadde ihtiyacı doğmuştu. Altın ve gümüşe olan talebin madenciliği yaratmasıyla birlikte, bu durum şehirlerde ve kırsal alanlardaki binlerce servet avcısını cezbedi. Vaktiyle ıssız kırsal kalan alanlara başlayan insan akınları, isyanlara ve suç oranlarında artma gibi bazı sosyal sorunlara yol açtı. Sırf bu sebepten dolayı Matagi-Inu (av köpekleri) lar koruma köpekleri olarak eğitime başladılar. Hali vakti yerinde olan çiftçi aileler titizlikle yetiştirdikleri köpeklerde boyut ve agresifliğe çok önem verdiler.

Tesadüfen bu dönemde Japonya deniz ticareti için çok cazibeli bir ada haline gelmişti. Avrupalı tüccarlar yanlarında köpeklerini de getirip bırakarak Japonların Matagi-Inu'larla melezlenmesini sağladılar. Bunlar arasında Mastiff, Danua, Saint Bernard ve Bulldog bulunmaktaydı. Hatta güçlü Japon Tosa dövüş köpeği, üstün bir dövüş yeteneğine sahip bir köpek üretebilmek için melezlendi. Bu amaçla, Tosaların genlerinin eklenmesi başarıyla sonuçlanıp, akıtarlar dövüş

yetenekleri ile çok meşhur oldular ve bölgesel dövüş kulüpleri organize edildi.

Sakhalin'in en güneyindeki bölgeden, Karafuto isimli uzun-tüylü yine deneysel melezlenme sonucu oluşturulan yeni bir köpek çizgisi oluşturuldu. Günümüzde görülen uzun-tüylü akitaların Karafuto soyundan geldiğine inanılır.

Bütün bu ırkların karışımlarının sonucunda (Matagi-Inu, avrupalı köpekler, Tosa ve Karafuto) oluşan köpek bir Akita idi. 19. yüzyılın sonlarında Akita; artık büyük, atletik, korkusuz bir köpekti. Fakat 200 yıl önce Tsunayoshi tarafından korunan köpeklerden genetik olarak çok uzaktı.

NESLİ TÜKENME SINIRINDA

Akitaların nesillerinin tükenme riski ile ilk karşılaşmaları Geç Meiji döneminde oldu. (1866-1912) Köpek dövüşleri üzerine bahisler, horoz dövüşleri ve boğa güreşleri bu dönemde büyük paraların el değiştirdiği milli eğlencelerdi. 1907 de bu yarışlardaki bahisleri engellemek adına bu tür kan sporları yasaklandı. Bu yasak Akita eyaletinde akitalar üzerinde geniş bir etki yarattı. Köpek dövüşçülerinin artık bu köpeklere ihtiyaçları kalmamıştı. Birçoğu terk edildi ve bakımsız kaldı. Tam bu anda eş zamanlı iki kritik olay oldu: Kuduz salgını ve köpek lisansları. Kuduz epidemisini kontrol altına almak yıllar sürdü ve köpek kayıtları ise başıboş köpekleri kontrol altına almak için yapılan ilk girişimlerdi. Ancak, şanssız bir şekilde köpek kayıtları, terk edilen köpeklerin durumunu daha da kötüleştirdi. Kuzey vilayetlerindeki fakir köylülerin lisans ödemeleri imkansızdı ve onları köpeklerini salıvermeye yönlendirdi. Sonraki yirmi yıl içinde başıboş köpekler toplu halde imha edildi ve bu tahribatla akitaların bir tarihi mirası daha yok olmuş oldu.

Irkın tükenme süreci Japonya'nın batılılaşması ile daha da karışık hale gelmişti. Entellektüel ve politik liberalizm batı kültürüne çok büyük bir arzu getirdi. Batıdan gelen her şey popüler olmuştu, Haliyle batıdan gelen köpekler de buna dahildi. Japonya'nın nesillerdir saygı duyulan gelenek ve göreneklere özellikle genç jenerasyonlarda çekiciliğini yitirmiş, yerini batı kültürünün liberal sosyal fikirlerine bırakmıştı. Japon safkan köpekleri yüksek itibarlarını kaybediyor, hatta eradikasyonları bile tartışılmaya başlanıyordu. Şükür ki bir kaç entellektüel köpek meraklısı orijinal japon ırklarına olan hayranlıklarını devam ettirerek Matagi-Inuların kalitesini korumuşlardır.

SHIN-AKİTA

Taisho erken döneminde(1912-1926), köpek dövüşlerini engelleyen kurallar yumuşatıldı ve Odate de bu spor tekrar popüler olmaya başladı. Kısa bir süre için(1915-1916) akitalar tekrar köpek dövüşleri için üretildi. Bu acımasız yarışlarda Akita ve Tosa karşı karşıya getirildi. Dövüşlerin ateşli taraftarları Akitanın cesaretini ve gücünü, Tosanın dayanıklılığını fark ettiler. Bundan sonra Akita/Tosa karışımları, her iki ırkın en iyi kaliteleri ile üretildi ve genele yayıldı. Bunlara 'Shin-Akita'(ıslah edilmiş köpek)dendi. Shin-Akita'lar iri, güçlü ve sarmal kuyruğuyla fark ediliyordu. Shin-Akita'nın popülerliğinden dolayı, geleneksel Japon Odate köpeği artık merkezi yerlerin uzaklarında, dış dünya ile uzak dağlık alanlarda nadiren bulunabiliyordu.

Showa döneminin başlangıcına kadar(1926-1945) Shin-Akita ve Matagi-Akita Japon akitanın iki ayrı ve farklı tipi olarak var oldu. Fotoğraflar ve hikayeler bu iki tipi kanıtlıyordu. Bazı fotoğraflardaki yüksekliği yaklaşık 24 inch olan japon akitalar Matagi'leri, diğer eski fotoğraflarda bulunan 26-27 inchi bulan yükseklikleri, kırışık yüzleri, sarmal kuyrukları ve gevşek kulakları ile Shin-Akita'ları gösteriyordu. Bu iki tip akita, günümüzde ABD ve Japonya'daki iki farklı ırkın öncüleriydiler. 1923'te doğan dişi Gama-Go ile 1925'te doğan erkek Dewa-Go isimli köpekler, Hiroshi Saito tarafından sahiplenilmiş iyi bilinen geleneksel akitalardı. Gamata-Go ve Denki-Go ise 1924-1925 yıllarının ünlü şampiyon dövüş köpekleri olan Shin-Akita'lardı.

ERKEN İRK RESTORASYONU

Showa dönemi, bazı Japon entellektüellerinin Japon kültürünü ve eşyalarını koruması için zorlayıcı bir milliyetçi akım getirdi, dolayısıyla batı kültürünün popülerliği zamanla azaldı. Otoriter kurallara yüzyıllarca süren Japon sadakati, milliyetçiliğe, militarizme ve anti-demokrasiye meyilli düşünce ve görüşlere izin vererek Japonya'nın kontrolünü kolaylaştırdı ve

1929'un büyük buhranı totaliter yönetimlere yeni bir tolerans sağladı. Gelenekçilik, yönetim içindeki askeri genişleme için ciddi bir destek sağladı. Japon halkı için kendi kültürünü yeniden dizayn etme fırsatı oluşturan bu dönem Taisho dönemi idi. Bu süreçte nirengi taşı, doğal güzelliklerin, tarımın ve hayvanların doğal anıtlar olarak Japon tarihinin önemli mirasları olarak seçilmeleridir. 1919'da kabul edilen bir kanunda doğal anıtların bulunduğu listede bir de köpek adı vardı; Akita.

1920 yılında, doğal abidelerle ilgili mevzuatların yaratıcılarından olan Dr. Shosaburo Watase, akitalar üzerinde çalışmalar yapmak üzere Odate'ye gitti. O sıralarda köpek dövüşlerinin popülaritesinden dolayı oluşan melezlenmeler dolayısıyla ırk ciddi bir çöküş içerisindeydi. Dr. Watase, gereksinimlerini tam anlamıyla karşılayacak bir köpek bulamadı, aslında akitalara doğal hazine olarak verilmiş bir tasvir de yoktu. Buna rağmen Dr. Watase Odate'de yaşayan akita sahiplerine soyu koruma ve arıtma arzusunu yavaş yavaş aşıladı. 1927 yılında Odate belediye başkanı Shigeie Izumi, yegane amacı akitaları korumak olan Akita Inu Hozonkai (Akiho) organizasyonunu kurdu. Bu koruma eylemlerinin itici gücüyle, Hiroshi Saito tarafından üreticileri kayıt altına alan Nipponken Hozonka (Nippo) kurularak Japon safkan ırklarının korunması ve restore edilmesi sağlanmıştır.

30 Ağustos 1929'da 30 köpek içeren ilk Akita kayıtları yayınlandı. Melez üretimleri yasaklamayı ve Akita'ları korumayı garanti altına almak için çok katı düzenlemeler ve başvuru işlemleri düzenlendi. Japon köpek meraklıları kırsal Matagi köylerinden ırkın restorasyonu adına nadir ve kıyaslamalı safkan köpekleri satın aldılar. Temmuz 1931'de Akita artık Japon milli hazinesi olarak tayin edilmiştir.

İLK JAPON IRKLARI

Batı ırkları ile karşılaşmadan önce çok eski dönemlerde var olmuş Japon ırkları şahıslarına münhasır konformasyonları ile şunlardır;

Akita
Chin
Hokkaido
Kai
Kishu
Shiba
Shikoku

Dr.
YUUDAI
KENSHA

Tosa, Japon spitz ve Japon Terrier, Japon ve batı ırklarından yaratılan hybrid köpeklerdir. Japon efsaneleri köpeklerini her zaman pozitif bağlamda tasvir etmiştir. Beyaz köpeklere Buddha'nın vücut bulmuş hali olarak saygı gösterilmiştir.

YAŞAYAN EFSANENİN HİKAYESİ: HACHI-KO

4 Ekim 1932'de gazeteler 'Bir köpeğin dokunaklı yaşlanma hikayesi, sahibinin dönüşünü yedi yıllık bekleyiş başlıklı bir makale yayınladı. Bu Hachi-Ko'nun hikayesiydi. Kasım 1923'te Akita eyaletinde doğmuştu. Bu yavru, Japon tarihinin en ünlü Akitası olmak için büyüdü. Tokyo İmparatorluk Üniversitesinde çalışan Profesör Eizaburo Ueno büyük bir hayvanseverdi ve

hayallerinde hep bir akita sahibi olmak vardı. Hayalleri, Akita eyaletinde bir devlet dairesinde çalışan öğrencisi sayesinde gerçeğe döndü. Ona bir akita yavrusu gönderdi. Profesör bu krem renkli yavruya Hachi adını koydu ancak ona Hachi-Ko olarak hitap etti. (Ko eki Japon sevgi terimini ifade ediyordu). Klasik akita davranışı; Hachi-Ko yaşlanmakta olan profesöre bir ömür bağlanmıştır.

Her sabah, profesör, Hachi-Ko ile birlikte evinden çok da uzak olmayan Shibuya istasyonuna yürüdü ve trene bindi. Hachi-Ko her gün onun dönüşünü bekledi. 1925 yılı bir bahar akşamında Hachi-Ko her zamanki gibi istasyonda sahibinin dönüşünü bekledi. Ancak o gün bir buluşma olamadı Çünkü Profesör Ueno üniversitede bir inme sonucu hayatını kaybetmişti. Stoacı Akita bağlılığıyla, gece boyunca sahibini bekledi. Profesörün arkadaşları onu bir barınağa getirmemiş olsaydı şüphesiz bir ömür boyu orada onu bekleyecekti.

Hachi-Ko bir kaç mil ötede bulunan rahmetli profesörün akrabalarının yanına gönderildi. Ancak o, ısrarla sevgili sahibisiyle yaşadığı eve geri kaçtı. Önceki adresinden doğrudan Shibuya istasyonuna giderek gece nöbetini devraldı. Hayatını adadığı insanın döneceği umuduyla nafile bir bekleyiş içine girdi. Hachi-Ko'yu çok seven profesörün eski bahçıvanı olan Kikuzaboro Kobayashi, onu besledi ve ona göz kulak oldu. Onun sahibinin yasını tutmasına ve onu beklemesine izin verdi. Chuichi Yoshikawa Shibuya istasyon şefliğine atandığında, onu ilk görüşünde çok sevdi ve koruması altına aldı.

Hachi-Ko'nun 12 yılı boyunca, sahibine duyduğu sadakat ve bağlılık onu yaşayan bir efsane, milli bir kahraman haline getirdi. Shibuya istasyonuna bronz bir heykeli dikildi. Japonya'nın bu gelenekçi rönesansı boyunca, bu heykel ve hikayesi japon ilkokullarında çocuklara sadakatin eşsiz bir örneği olarak öğretilirdi. 8 Mart 1935'te Hachi-Ko öldüğünde tüm ülkede ulusal yas ilan edildiği kayıtlarda görülmektedir. Bronz heykeli çiçeklerle çevrilmiş, tütsüler yakılarak alanın üzeri dumanlarla kaplanmıştır. Bu büyük akita her yıl mart ayında anılmaktadır. Hachi-Ko'nun hikayesinin uzunca bir süre gazetelerde yazılması nesli tükenmenin sınırına gelmiş bu ırk ve

mevcut diğer akitalar için büyük bir şans olmuştur.

Ölümünden sonra Hachi-Ko, organ ve dokuları yakılıp külleri efendisi profesörün Aoyama Mezarlığı'ndaki mezarına gömülmüş ve artık sonsuza dek efendisine kavuşmuştur. İskeleti ve postu onun birebir duruşunu yaratacak bir tasnifçinin bulunduğu bir müzeye gönderildi. Hastalıktan bozulan kulaklarını tekrar dikme cüretini gösterip gözlerine ise daha parlak bir bakış kattı.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Hachi-Ko'nun heykeli tahrip edilmiş bronz heykel eritilerek silah üretiminde kullanılmıştır. Fakat 1948'de yeni bir heykel Shibuya'daki aynı yerine tekrar dikilmiş ve günümüze kadar gelen bu heykel Akitaların sadakatinin, güveninin ve zekasının kanıtı, vasiyeti olarak bugün de tüm ihtişamıyla ziyaretçilerini selamlamaktadır.

HELEN KELLER

Hellen Keller Akita sahiplenen ilk Amerikalı idi. Onun bu ırka bağlılığı basında ve köpek meraklıları arasında hatırı sayılır bir ilgi uyandırdı.

1937 yılında bir Japonya ziyareti sırasında kendisine Hachi-Ko'nun hikayesi anlatıldığında evsahiplerine bu ırkla tanışmak istediğini söyledi. Bunun sonucunda, Birleşik Devletlere giren ilk Akita olan iki aylık Kamikaze-Go ile tanıştı ve sahiplendi. 'Kami' Bayan Keller ile Long İsland'da yaşamak üzere memleketinden ayrıldı ancak 7 aylıkken viral bir enfeksiyon nedeniyle üzücü bir şekilde vefat etti.

